

Dnr 2017/01

Spel om pengar inom idrotten

Maria Vinberg
Ingvar Rosendahl
Natalie Durbeej
Anne Denhov

OM RAPPORTEN

Rapporten har genomförts på uppdrag av Folkhälsomyndigheten och i samråd med Riksidrottsförbundet. Uppdraget från Folkhälsomyndigheten bestod av kartläggning av spelvanor och attityder till pengaspel inom utvalda idrottstrupper. I samråd med Riksidrottsförbundet har Centrum för psykiatriforskning utökat materialinsamlingen till att även innefatta frågor om spel på egen match och spelindustrin. I denna rapport redovisas resultaten från samtliga frågor.

Författarna vill rikta ett varmt tack till alla som varit oss behjälpliga i studiens datainsamling. Utan hjälp från de medverkande idrottsförbunden hade detta varit en omöjlig uppgift. Stort tack också till Erik Zachrisson på SICO och Magnus Erlingmark på Spelarförbundet i Sverige samt till Anders Axelsson som ansvarat för stora delar av kontakterna med skolorna.

Extra stort tack till alla som på plats i klubbarna hjälpt oss att sprida enkäten till rätt forum, och alla som tagit sig tid att svara på enkäten. Ni har på ett ovärderligt sätt hjälpt till att förse samhället med ökad kunskap.

Vi hoppas att resultaten skall inspirera till fortsatt arbete för att uppmärksamma pengaspel och dess konsekvenser inom idrotten.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning	4
Bakgrund	6
Syfte och frågeställningar	9
Datainsamling	12
Resultat	13
NIU-elever	14
Elitidrottare/ledare	16
Diskussion	19
Studiens Förtjänster och begränsningar	23
Referenser	24
Bilaga 1. Tabeller A-G	28
Tabell A NIU-eleverna uppdelat på kön	
Tabell B NIU-eleverna uppdelat på åldersgrupp	
Tabell C NIU-eleverna uppdelat på olika grad av spelande	
Tabell D Idrottarna uppdelat på män och kvinnor	
Tabell E Idrottarna inom herridrotten för respektive undersökt idrott	
Tabell F Ledarna inom herridrotten för respektive undersökt idrott	
Tabell G Ledarna och idrottarna inom herridrotten uppdelat på olika grad av spelande	
Bilaga 2. Problem Gambling Severity Index	42
Bilaga 3. AUDIT	43

SAMMANFATTNING

Bakgrund:

Denna rapport har genomförts dels på uppdrag av Folkhälsomyndigheten och dels i samråd med Riksidrottsförbundet. Uppdraget från Folkhälsomyndigheten bestod av kartläggning av de unga idrottarna och deras spelvanor. Kartläggningen av elitidrottarna och deras ledare har skett i samråd med Riksidrottsförbundet. Upprinnelsen till rapporten är att få yrkesgrupper i Sveriges befolkning är så omgärdade av pengaspel som elitidrottare och att vi trots det vet ytterst lite om hur deras relation till spel om pengar ser ut. Denna studie syftar till att kartlägga förekomst av spel och problemspelande samt attityder till och vanor avseende spel bland ledare, ungdomar och elitsatsande idrottare inom utvalda idrotter i Sverige.

Om studien och resultat

Studien är en kartläggning av förekomst av spel, problemspelande samt attityder till spel bland idrottare och ledare inom elitidrotten och elever vid Nationellt Godkända Idrottsutbildningar (NIU) på gymnasiet. Undersökningen genomfördes med en webbenkät som besvarades av 3 477 individer uppdelade på 1438 idrottare, 401 ledare och 1638 NIU-elever. Problemspelande mättes med Problem Gambling Severity Index (PGSI) och alkoholkonsumtion med Alcohol Use Disorders Identification Test Consumption (AUDIT-C). Enkätens övriga frågor har utvecklades i samråd med Folkhälsomyndigheten. Datainsamlingen pågick från november 2016 till april 2017.

Den genomsnittliga svarsfrekvensen i studien är låg vilket gör att resultaten bör tolkas med försiktighet. Resultaten ger dock bilden att spel om pengar är nästan dubbelt så vanligt förekommande hos pojkarna som hos flickorna på NIU, och 36 % av eleverna under 18-år har spelat om pengar under det senaste 12 månaderna. Förekomsten av problemspel hos pojkarna på NIU ser ut att vara mycket högre än i samma åldersgrupp i senaste befolkningsundersökningen; 18 % för pojkar över 18 år och strax över 9 % för de under 18 år, medan förekomsten av spelproblem för flickorna är ungefär densamma som i befolkningen, d.v.s. 1 %. Många elever spelar om pengar på skoltid (36 %) och av de som har ett problemspelande har 25 % spelat ofta eller alltid under skoltid. Studien visar även att i elevgruppen med problemspelande är det 44 % som också har en riskabel alkoholkonsumtion.

Inom elitidrotten är förhållandena likartade – förekomsten av problemspelande är 11 % hos männen och 1 % hos kvinnorna. Inom herridrotten är det även vanligt (41 %) att känna någon som har eller har haft spelproblem. Strax över hälften (53 %) av alla herridrottare talar om pengaspel i tränings-sammanhang jämfört med 7 % hos

damerna. Mer än dubbelt så många män (29 %) som kvinnor (13 %) känner någon som bettat (slagit vad) på egen match.

Det finns skillnader mellan olika idrotter gällande frågor hur man uppfattar den egna klubbens attityd till spel, vilken attityd klubbens ledare har till spel om pengar samt förekomst av betting på egen match. Den stora skillnaden i förekomst av problemspelande och attityder ligger ändå mellan dam och herridrotten. En idrott urskiljer sig dock från de andra, nämligen basket. Inom denna idrott förefaller idrottare och ledare att genomgående ha en mer restriktiv inställning till pengaspel och denna idrott har även en betydligt lägre andel problemspelande än de övriga.

Sammantaget finns det indikationer på att det inom elitidrotten finns en högre förekomst av problemspelande inom herridrotten jämfört med damidrotten. Detta mönster finns både hos eleverna på NIU och hos de vuxna elitidrottarna. Eftersom resultaten genomgående visar att närvaron av och intresset för spel är mycket högre inom herridrotten än inom damidrotten ger det upphov till frågor om orsaken till skillnaden mellan dessa båda grupper.

BAKGRUND

Den senaste befolkningsundersökningen visar att 58 % av Sveriges befolkning 16–84 år har spelat någon gång under det senaste året (1). Detta är en minskning jämfört med resultaten från undersökning 2008/2009 som visade att 70 % hade spelat under det senaste året.

Trots att färre personer spelar har inte omsättningen minskat - under första halvåret på 2017 har den totala omsättningen på svensk spelmarknad ökat med 3 % jämfört med året innan och den ökningen står främst aktörer utan tillstånd i Sverige för (2).

Av den vuxna befolkningen i Sverige har ungefär 2 % (134 300 personer) i åldrarna 16–84 år ett problemspelande (se nedan för definition), varav en sjundedel så pass allvarligt att de troligen behöver behandling (1). Förekomsten av problemspelande är en och en halv gånger högre hos män än kvinnor även om skillnaden ser ut att minska något i de senaste populationsmätningarna (1). Forskningen visar dessutom att minderåriga spelar i alla spelformer, trots att det finns en åldersgräns på 18 år för att få spela om pengar i Sverige (1). En av de populära spelformerna är sportspel, däribland betting (vadhållning) och ungefär en femtedel av befolkningen spelar årligen på denna spelform varav tre av fyra är män (3).

Det finns ett flertal faktorer som samvarierar med spelproblem. I den svenska befolkningsundersökningen Swelogs har impulsivitet, otrygg uppväxt, tidigare spelproblem och alkohol eller drogproblem identifierats som några riskfaktorer för problemspelande. Det konstateras även att "spel är viktigt bland vänner" och "förmågan att hantera negativa känslor" samvarierar med problemspelande (4). Impulsivitet är en riskfaktor som ofta återkommer i internationella studier. Det är dock inte ett enhetligt begrepp och det varierar vilka aspekter av impulsivitet som undersökts i relation till spelproblem (5–9). Enligt en nyligen publicerad studie finns det även belägg för att en finansiellt fokuserad självbild (synen på sitt eget värde mäts i finansiella mått) bidrar till risken att utveckla och behålla ett problemspelande (10).

Denna studie använder begreppet "Problemspelande" med definitionen "ett samlingsbegrepp som beskriver de negativa sociala, ekonomiska eller hälsomässiga konsekvenser som spel om pengar kan få, oavsett hur stora eller små problemen är" (11).

Idrottsrörelsen, pengar och spel

Idrotten är en av de absolut största ideella rörelserna i Sverige och består av cirka 20 000 föreningar organiserade i 71 specialidrottsförbund. Varannan svensk är medlem i en idrottsförening (12) och rörelsen spänner över ett stort fält såväl i aktiviteter som i

ekonomiska förutsättningar. För många föreningar kan det vara svårt att få ekonomin att gå runt och ofta har lotterier och annat spel stått för viktiga ekonomiska bidrag. Men inom elitidrotten rör sig klubbarna och bolagen med stora summor, både i in- och utgifter. 2015 slog till exempel Allsvenskan omsättningsrekord på 1,3 miljarder och rapporten från Sport Business Group inleder med att konstatera " *Fotbollsallsvenskan är en miljardindustri med stora möjligheter och utmaningar*" (13). På den nivån är verksamheten inte enbart ideell men trots det är finansiella bekymmer ofta ett återkommande tema (14-18).

Sponsorer och sponsorkontrakt är viktiga för klubbarna, ett område där spelbolag kommit att bli betydelsefulla aktörer. I Sverige är det inte tillåtet för utländska spelbolag att marknadsföra sig vilket har begränsat handlingsutrymmet för många aktörer. Svenska Spel är Sveriges största spelbolag och deras överskott har sedan 2011 gått till bland annat gräsrotssatsningar inom idrotten via statskassan - som Handslaget och Idrottslyftet. Själva distribuerar de pengar till idrottsföreningar via Gräsroten. Det är ett betydelsefullt bidrag – enligt Svenska Spel genererar den sistnämnda formen ungefär 50 miljoner kronor till ungdomsidrotten och föreningslivet årligen (19). Spelbolaget skrev också år 2015 under ett sponsoravtal med Svenska Ishockeyförbundet som löper fram till 2021 och omfattar ett värde på 121 miljoner kronor. Utländska spelbolag agerar ofta, trots att de inte får bedriva verksamhet i Sverige, i en idrottslig kontext bland annat som sponsorer (20-23). Både barn och vuxna som ser på idrott möts vanligen av spelreklam på olika sätt, vilket föranlett forskare och journalister att undersöka och diskutera hur och med vilket resultat reklam om spel och sportbetting paketeras i olika länder (24-26). Samt att det i Australien och England höjs röster för att förbjuda spelreklam på TV under den tid då små barn är vakna (27-28).

Spelvanor inom idrotten

Det flesta studier som berör idrottares egna spelvanor är gjorda med studenter på college i USA. I USA ansvarar i första hand college för ungdomsidrotten och för att förhindra problem runt pengaspel är spel strikt reglerat (29). Trots det förekommer det en hel del spel, både bland pojkar och flickor, hos minderåriga, och också hos de som inte själva går på utbildningar med idrottsprofil, samt på skolor med stort idrottsintresse (30–32). Resultatet från studierna är dock inte entydiga. Ellenbogen med flera (30) har visat att förekomsten av problemspel hos studentidrottarna inte är högre än hos de andra collegestudenterna, även om förekomsten av veckovist återkommande spel hos de manliga idrottarna är högre. Resultaten visade också att manliga idrottare inom fotboll generellt spelar mer, lägger in högre summor pengar i spelet och har en större andel problemspelande än kvinnorna inom samma idrott och studenter i de andra idrotterna.

I Europa finns en publicerad kvantitativ undersökning av pengaspel hos idrottare (9). Den består av 1 236 personer (98 % män) inom åtta idrotter från sju länder, där svenska idrottare utgör nästan en tredjedel av populationen. Studien visar att 57 % av idrottarna hade spelat om pengar under de senaste 12 månaderna vilket är i samma storleksordning som i den svenska befolkningen. Förekomsten av tidigare och pågående problemspelande (mätt med Lie/Bet) uppgavs vara 8 %, vilket skulle innebära att förekomsten av problemspelande är högre i denna grupp än i den totala befolkningsgruppen. Mätinstrumentet Lie/Bet består av två frågor (relaterade till spelrelaterad lögn samt behov av att spela för allt mer pengar) och är ansett som tillförlitligt men något överinkluderande (34). Detta till trots stämmer resultaten överens med den brittiska undersökningen (2014) som är gjord i samarbete med det engelska fotbollsförbundet The Professional Players' Federation (34). Där framkom att det var tre gånger större risk för manliga fotbolls- och cricketspelare att ha problemspelande än män i befolkningen i samma åldersgrupp. Studien visar även att spelarna upplever att det finns en social förväntan, både från de egna lagkamraterna och från spelbolagen, på att de ska delta i spel om pengar (35). Liknande resultat har framkommit i en dansk undersökning som omfattar ett stickprov av ungdomar på idrottsskolor eller idrottsinriktade utbildningar i Danmark (36). Studien omfattade 775 elever mellan 13-17 år och av dessa minderåriga spelade 3 % om pengar varje dag. I undersökningen konstateras att det särskilt inom idrottsskolorna finns en tydlig pengaspelskultur.

Bandet mellan spelindustrin och idrotten har under de senaste åren stärkts genom ett aktivt samarbete för att motverka matchfixning. Det ligger både i idrottens och spelindustrins intresse att förhindra dess framfart. En idrottare med problemspelande kan utgöra måltavla för dem som vill påverka matcher genom manipulation och denna insikt har skapat större intresse för problemspelande inom idrottsrörelsen. Ur idrottens perspektiv är matchfixning ett hot mot idrottens integritet och framtid; ur ett folkhälsoperspektiv är det viktigt att veta om idrottare är en grupp som är mer drabbade av problemspelande än andra grupper.

Problemspelande är inte bara ett ekonomiskt problem för individen, det är ofta förknippat med psykisk ohälsa och/ eller alkoholproblem (30, 31, 36–39). I den sista befolkningsundersökningen om spel (2015) hade nära 6 % av männen (16-84 år) med ett problemspelande samtidigt en riskabel alkoholkonsumtion (1). Dessa problem är inte endast ett problem för individen utan drabbar även närstående, både under tiden som problemspelandet pågår och efteråt. Problembilden kan vara komplex och lidandet och oron för individen och dess omgivning påtaglig.

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med undersökningen är att kartlägga förekomst av pengaspel och problemspelande samt attityder till och vanor avseende spel bland elitsatsande idrottare och ledare samt ungdomar inom utvalda idrotter i Sverige.

Följande frågeställningar adresserades:

- Hur stor är förekomsten av spel:
 - På gymnasieskolornas Nationellt Godkända Idrottsutbildningar (NIU)
 - Hos ledare och elitsatsande idrottare.
- Finns det skillnader mellan olika idrotter, åldersgrupper eller mellan könen med avseende spelförekomst, problemspelande och attityder till spel?
- Är prat och aktiviteter relaterade till pengaspel vanligt förekommande?

METOD

Population

Studien omfattar samtliga individer i tre populationer: elitidrottare och ledare inom fyra idrotter, samt alla elever på Nationellt Godkända Idrottsutbildningar (NIU) inom sex idrotter (se Tabell 1–3).

Elever på Nationellt Godkända Idrottsutbildningar (NIU)

NIU-eleverna består av individer inom idrotterna: fotboll, ishockey, basket och innebandy samt golf och längdåkning. De fyra första idrotterna är valda för att de sammantaget ger en god bredd för de lagbaserade idrotterna och de två sistnämnda idrotterna är valda utifrån att de inte är lagsporter och på så sätt ökar variationen i urvalet. Förfrågan om att medverka i studien gavs till 84 gymnasieskolor. Sammantaget fanns då 4964 elever inskrivna på NIU inom de utvalda idrotterna (se Tabell 1).

Tabell 1. Population från Nationellt Godkända Idrottsutbildningar (NIU)

	Antal elever	Flickor	Pojkar	Annat kön/ej uppgett kön
	Totalt			
Antal elever registrerade	4964	1375	3589	0
Antal svarande	1638	506	1100	32
Svarsfrekvens	33 %	37 %	31 %	-

Elitidrottare och ledare

De idrotter som elitidrottarna och dess ledare ingår i är samma idrotter som för NIU-eleverna förutom längdskidor och golf. Fotboll och ishockey har under lång tid i Sverige varit lagidrotter som ofta är föremål för betting. Innebandy är en starkt växande idrott som attraherat många unga utövare. Basket är en etablerad lagidrott men som inte kontinuerligt varit föremål för betting.

Vi har valt att inkludera den översta och tredje serien/ligan i de idrotter där serier/ligor finns och inte utgör den lägsta serien. Detta innebär att basket och innebandy bara har den översta serien representerad (se Tabell 2 och 3). Antalet ledare som ingår är det antal som klubbarna uppgett vara anslutna till och arbeta nära respektive lag.

Tabell 2. Population av elitidrottare samt ledare/herrar

Idrott	Antal lag	Antal idrottare	Antal ledare	Svarsfrekvens (%)
Fotboll Allsvenskan	16	320	92	idrottare (51) ledare (35)
Fotboll Division 1	28	612	115	Idrottare (38) ledare (51)
Ishockey SHL	14	302	92	Idrottare (49) alla ledare (26)
Ishockey Hockeyettan	46	954	169	Idrottare (23) ledare se SHL
Basket	8	88	22	Idrottare (93) ledare (81)
Innebandy	14	293	83	Idrottare (25) ledare (37)
Totalt	126	2596	581	

Tabell 3. Population av elitidrottare samt ledare/damer

Idrott	Antal lag	Antal idrottare	Antal ledare	Svarsfrekvens (%)
Fotboll Allsvenskan	12	212	51	idrottare (43) ledare (43)
Fotboll Elitettan	13	273	29	idrottare (33) ledare (55)
Ishockey SDHL	10	229	60	idrottare (47) ledare (55)
Basketligan	9	123	19	idrottare (55) ledare (58)
Innebandy	14	284	73	idrottare (61) ledare (70)
Totalt	45	1121	232	

Mätinstrument

Tre enkäter har utvecklats i samarbete med Folkhälsomyndigheten: en för NIU eleverna, en för elitidrottarna och en för elitidrottarnas ledare. Enkäten till elitidrottarna finns även översatt till engelska. Gemensamt för alla tre enkäterna är sociodemografiska frågor som mäter ålder, kön, boendeförhållanden och umgänge på fritiden, frågor om problemspelande via Problem Gambling Severity Index (PGSI) (se Bilaga 2), frågor om val av spelformer (poker, lotter etc.) och spelsätt (online på mobilen, spelombud etc.), frågor om alkoholkonsumtion via Alcohol Disorders Identification Test- Consumption (AUDIT-C) (se Bilaga 3) och frågor om attityder till spel. Till NIU-eleverna ställdes även frågor om lärarnas preventionsarbete gällande spel om pengar, pengaspel under skoltid och motiv till att spela.

Två etablerade mätinstrument har använts i studien: PGSI och AUDIT-C. Båda är screeninginstrument för riskabla spel- respektive alkoholvanor (40,41). Totalpoängen för både AUDIT-C och PGSI kan definieras utifrån olika poänggränser.

PGSI består av nio frågor som var och en kan ge mellan noll och tre poäng vilket innebär att totalpoäng kan variera mellan noll och tjugosju poäng. Vanliga poänggränser för PGSI är 0 poäng = Inga spelproblem, 1 – 2 poäng = Viss risk för spelproblem, 3 – 7 poäng = Förhöjd risk för spelproblem, 8 poäng eller mer =

Spelproblem. I befolkningsstudier är det dock få personer som erhåller en totalpoäng på 8 poäng eller mer och därför är följande poänggränser oftast mer tillämpliga: 0 poäng = Inget problemspelande, 1 – 2 poäng = Viss risk för problemspelande, 3 poäng eller mer = Problemspelande. De senare poänggränserna har använts i föreliggande studie.

AUDIT-C utgörs av de tre första frågorna av det längre enkätformuläret Alcohol Disorders Identification Test (AUDIT). Frågorna mäter frekvens, mängd och intensivkonsumtion och kan vardera ge mellan noll och fyra poäng. Således varierar totalpoängen mellan noll och tolv poäng. Vanligen görs en indelning av poängen i kategorier utifrån riskfylld alkoholkonsumtion och normalkonsumtion. I denna studie har vi använt oss av poänggränserna 0 – 4 poäng = normalkonsumtion och 5 – 12 poäng = riskabel alkoholkonsumtion. Dessa poänggränser har tillämpats på både män och kvinnor.

DATAINSAMLING

Datainsamlingen har skett stegvis. Först genomfördes datainsamlingen med NIU-eleverna som startade 2016-11-23 och avslutades 2017-03-31. Därefter genomfördes datainsamlingen med idrottare och ledare i de olika idrotterna. Datainsamlingen startade med innebandyn 2016-11-23 och avslutades med fotbollen 2017-04-23. All data samlades in via webbenkät som skapades med hjälp av enkätverktyget Easyreserarch.

Datainsamling med NIU-elever: Varje skola kontaktades initialt genom mejl och telefon till rektorerna. Rektorerna förmedlade sedan kontaktuppgifter till representanter för berörda idrottsklasser. Om det inte var omöjligt att nå rektorerna trots upprepade kontaktförsök kontaktades idrottsansvarig lärare. Samtliga lärare fick studieinformation att skicka till föräldrar.

Eleverna erhöll webblänken till enkäten från lärare via skolans mejl, klassens Facebook-grupp eller under lektionstid. I 80 % av fallen genomfördes enkäten utanför lektionstid. Skolorna har genomgående varit svåra att nå. Varje skola har kontaktats via mejl tre gånger och blivit uppringd två gånger. Alla skolor med mer än en idrott har blivit mejlade minst tre gånger och uppringda tre till fyra gånger. Målet med upprepade mejl och samtal var att finna en kontaktperson på skolan.

Datainsamling inom elitidrotten: Varje förbund kontaktades av projektledaren via mejl och per telefon. När förbunden förankrat planerna på en undersökning i sin styrelse eller motsvarande gav de kontaktuppgifter till klubbarna. Projektledaren eller projektassistenten har därefter haft kontakt med varje klubb och en eller flera representanter därifrån. En representant, ofta sportchefen eller ordförande, fick sedan

ansvaret att förmedla länken och informationen till spelarna i sin klubb. Spelarna kunde sedan välja när, via dator eller mobil, de ville svara besvara enkäten. Det har varit svårt att etablera kontakt med hälften av klubbarna trots hjälp från förbunden och fackföreningarna. I genomsnitt har det tagit fyra mejl och tre uppringningar till varje klubb för att etablera kontakt. Detta har gjort att datainsamlingen tagit lång tid.

Svarsfrekvens

NIU-elever: Populationen för NIU består av 84 skolor med 4964 antal elever. Totalt sett har 1638 NIU-elever besvarat enkäten vilket ger en svarsfrekvens på 33 % (se Tabell 1). Åtta skolor valde att inte medverka i studien.

Elitidrotten: Totalt sett har enkäten nått ut till 171 idrottsklubbar. 1438 idrottare, 401 ledare har svarat. Svarsfrekvensen bland idrottarna är 39 % och bland ledarna 56 % (Tabell 2 och 3). Inom fotbollen har ett damlag aktivt tackat nej till att medverka och ett lag har inte varit möjligt att nå. Inom ishockeyn har ett herrlag valt att inte medverka.

Information om deltagande och sekretess

Studien har godkänts av Regionala Etikprövningsnämnden i Stockholm ht 2016 diarienummer 2016/2049 - 31. Alla deltagare informerades om att deltagandet var frivilligt genom information på första sidan av webbformuläret. Svaren som erhöles är anonyma och går vare sig att spåra till enskilda individer, klubbar, lag eller skolor.

Analys

Studien är en kvantitativ tvärsnittsstudie och består av deskriptiv statistik, som i huvudsak redovisas i tabellform. I samtliga tabeller redovisas de som svarat på var och en av de enskilda frågorna. Det partiella bortfallet låg på 1–2 % för de flesta av frågorna. Bland NIU eleverna var det två frågor gällande spelproblem (PGSI5 och PGSI7) som hade högst bortfall med 9,5 %. Bland idrottarna var det frågan om de själva sökt hjälp för spelproblem någon gång som hade högst bortfall med 16,3 %. Bland ledarna var det hela frågebatteriet gällande eget spel om pengar som hade ett bortfall på 7,8 %.

RESULTAT

Resultaten redovisas uppdelat på NIU – elever, idrottare och/eller ledare. Delar av resultaten återfinns i Bilaga 1 och Tabell A-G.

Nedan redovisas resultaten för NIU-eleverna och Elitidrottarna med ledare under olika rubriker.

NIU-elever*Spel om pengar*

Av de 1502 elever som svarat på frågan om spel har 44 % spelat om pengar de senaste 12 månaderna. (Bilaga, Tabell A). Av de som är 18 år eller äldre har strax över hälften spelat och av de som är 17-år eller yngre har en tredjedel spelat om pengar (Bilaga 1, Tabell B). En högre andel pojkar än flickor har spelat om pengar under de senaste 12 månaderna.

Resultatet visar på en tydlig skillnad i andel problemspelande mellan pojkar och flickor (Tabell 4 och 5). När det kommer till andelen spelande och problemspelande är skillnaden mellan könen större än skillnaden mellan att vara över eller under 18 år.

Tabell 4. Spel om pengar och problemspelande bland NIU pojkar/män.*

Grad av spelande	Pojkar 17 år och yngre n (%)	Pojkar 16–17 år befolkningen* %	Män 18 och äldre n (%)	Män 18–20 år i befolkningen* %	Totalt
Inte spelat	396 (60)	77	94 (30)	52	490 (51)
Spelat, inget spelproblem	136 (21)	18	89 (29)	36	225 (23)
Viss risk	64 (10)	4	72 (23)	19	136 (14)
Problemspelande	60 (9)	2	55 (18)	3	115 (12)

**I tabellen redovisas endast de som svarat på enkäten, vilket är 31% av samtliga i den inbjudna populationen.*

***Swelogs befolkningsundersökning 2015*

Tabell 5. Spel om pengar och problemspelande bland NIU flickor/kvinnor. *

Grad av spelande	Flickor 17 år och yngre n (%)	Flickor 17–16 år i befolkningen* %	Kvinnor 18 år och äldre n (%)	Kvinnor 18–20 år i befolkningen* %	Totalt
Inte spelat	252 (75)	82	77 (59)	70	329 (71)
Spelat, inga spelproblem	76 (23)	15	51 (39)	28	127 (27)
Viss risk	2 (0,6)	2	2 (1,5)	2	4 (1)
Problem-spelande	4 (1)	0,7	1 (0,8)	0,5	5 (1)

**I tabellen redovisas endast de som svarat på enkäten, vilket är 37 % av den inbjudna populationen.*

*** Swelogs befolkningsundersökning 2015*

Vanor och attityder till spel om pengar

Det vanligaste spelsättet bland eleverna är att spela på mobilen (45 %), följt av att spela privat t.ex. poker med kompisar. Bland dem som är yngre än 18 år blir resultatet dock det omvända - privat spel såsom poker med kompisar är det vanligaste spelsättet. Det är relativt vanligt att prata om spel på skoltid - ungefär hälften av alla NIU-elever (56 %) uppger att det förekommer prat om pengaspel bland skolkompisar, medan strax över hälften av alla pojkar och bara några procent av flickorna uppger att det även förekommer i idrottsföreningen procent (Bilaga 1, Tabell A). Även om det pratas om spel är det inte lika vanligt att spela i skolan, men av alla elever som är 17 år eller yngre spelar ändå 30 %. Att ofta eller alltid spela på skoltid är mest vanligt hos de som har ett problemspelande (Bilaga 1, Tabell C). Resultaten visar att det är ovanligt med undervisning eller samtal om spel i förebyggande syfte (86 %) (Bilaga 1, tabell A). Eleverna upplever inte heller att ledarna i idrottsföreningen har en restriktiv inställning till spel, av pojkarna är det dessutom 16 % som anser att deras ledare är tillåtande även om det vanligaste svaret för både flickor och pojkar är att man "inte vet" eller "inte pratar om" klubbens inställning till spel (Bilaga 1, Tabell A). Anledningarna till att spela om pengar kan vara många såsom att ha förhoppningen om att tjäna pengar. I denna studie är det flest bland de som har ett problemspelande som håller med om påståendet "spel är ett sätt att tjäna pengar" (40 %). Det är även högst andel bland problemspelarna (57 %) som håller med i påståendet att deras vinst beror på skicklighet (Bilaga 1, Tabell C).

Ungefär 21 % av eleverna svarar att de känner någon som de anser har eller har haft problem med pengaspel (Bilaga 1 Tabell A+B). Nästan dubbelt så många pojkar har svarat att de känner någon med spelproblem jämfört med flickorna. Av de som själva har ett problemspelande är det än mer vanligt – 46 % av problemspelarna har svarat att de känner någon med spelproblem. Eleverna uppger att det i första hand är andra kamrater som har dessa problem, i andra hand uppger de att en släkting har/har haft spelproblem.

Betting (Vadslagning)

Ungefär 16 % av eleverna uppger att de känner någon som bettat på egen match under senaste 12 månaderna varav något fler är pojkar jämfört med antalet flickor (Bilaga 1 Tabell A).

Alkohol och spel

Hälften av alla elever uppger att de druckit alkohol någon gång under de senaste 12 månaderna.

Av de 975 pojkar som svarat på AUDIT-C rapporterar 21 % riskabel alkoholkonsumtion

(Bilaga 1, Tabell A). Sett till de pojkar med ett uppmätt problemspelande har 44 % av dem också en riskabel alkoholkonsumtion (Bilaga 1, Tabell B).

Bland de 470 flickor som svarat på AUDIT-C uppger 4 % svar som indikerar en riskabel alkoholkonsumtion (Bilaga 1, Tabell A). Ingen av flickorna rapporterar både en riskabel alkoholkonsumtion och ett problemspelande.

Elitidrottarna och ledarna

Tabell D i Bilaga 1 visar svar på ett urval av frågor uppdelat på damidrott och herridrott. Tabell E-G omfattar endast ledare och idrottare inom herridrotten.

Spel om pengar

Av samtliga 1438 idrottare har 88 % svarat på frågan om de spelat om pengar under de senaste 12 månaderna- av dessa har 80 % svarat ja på frågan. Av de 401 ledarna är det 29 ledare som inte svarat på frågan om de spelat om pengar. Av de 372 som svarat är det 72 % som spelat de senaste 12 månaderna. Det är inte alla som uppgett att de spelar om pengar som svarat på frågorna om eget spel (PGSI).

Som framgår av Tabell 6 och 7 har herridrottarna en högre andel med problemspelande än damidrottarna. Sammantaget har drygt 11 % inom herridrotten ett problemspelande jämfört med 1 % inom damidrotten. Högsta förekomsten av problemspelande återfinns inom herrarnas fotboll (12 %) och innebandy (11 %) (Tabell 6).

Vi har delat upp ledarna i de som är verksamma inom herridrotten och de som är verksamma inom damidrotten och resultatet visar att herridrottens ledare har en högre andel problemspelande (6 %) än ledarna för damerna (2,1 %) (Tabell 8).

Tabell 6. Spel om pengar hos elitidrottare, män*

Spelvanor (PGSI)	Fotboll n (%)	Ishockey n (%)	Innebandy n (%)	Basket n (%)	Totalt n (%)	Svenska befolkningen, män 18–40 år* %
Inget spel	74 (24)	62 (20)	14 (17)	29 (45)	179 (23)	39
Inga problemspelande	164 (52)	171 (55)	44 (54)	29 (45)	408 (53)	48
Viss risk för problemspelande	39 (12)	43 (14)	13 (16)	6 (9)	101 (13)	9
Problemspelande	39 (12)	35 (11)	10 (12)	1 (2)	85 (11)	4
Totalt	316	311	81	65	773	100

*I tabellen redovisas endast de som svarat på enkäten; svarsfrekvensen för den deltagande populationen är mellan 25 % och 93 % (Tabell 2).

**Swelogs befolkningsundersökning 2015

Tabell 7. Spel om pengar hos elitidrottare, kvinnor*

Spelvanor (PGSI)	Fotboll n (%)	Ishockey n (%)	Innebandy n (%)	Basket n (%)	Totalt n (%)	Svenska befolkningen, kvinnor 18–40 år* %
Inget spel	100 (60)	43 (47)	65 (51)	39 (64)	247 (55)	50
Inga problemspelande	64 (39)	47 (52)	59 (46)	19 (31)	189 (42)	46
Viss risk för problemspelande	2 (1)	0 (0,0)	4 (3)	3 (5)	9 (2)	3
Problemspelande	0 (0,0)	1 (1)	0 (0,0)	0 (0,0)	1 (0,2)	1
Totalt	166	91	128	61	446	100 %

*I tabellen redovisas endast de som svarat på enkäten; svarsfrekvensen är mellan 33 % och 70 %.

**Swelogs befolkningsundersökning 2015

Tabell 8. Spel om pengar hos ledare för herrar respektive damer inom elitidrotten*

Spelvanor (PGSI %)	Ledare för Herrar n (%)	Ledare för Damer n (%)	Totalt n (%)
Inget spel	53 (25)	48 (33)	101 (28)
Inga problemspelande	136 (64)	88 (61)	224 (62)
Viss risk för problemspelande	13 (6)	6 (4)	19 (5)
Problemspelande	13 (6)	3 (2)	16 (4)
Totalt	215	145	360

* I tabellen redovisas endast de som svarat på enkäten; svarsfrekvensen för ledarna är 56 %

Vanor och attityder till spel om pengar

De deltagande idrottare och ledare som svarat på enkäten uppger olika spelformer som favoriter; idrottarna föredrar att spela på mobilen följt av dator och spelombud. Ledarna däremot föredrar spelombud tätt följt av spel på dator och mobil.

På frågan om spel om pengar är viktig bland träningskompisar så svarar över hälften (51 %) av deltagarna inom herridrotten att det stämmer, men långt färre (6 %) inom damidrotten (Bilaga 1, tabell D). Inom herridrotten uppger hälften av idrottarna och en tredjedel av deras ledare att de pratar om pengar i tränings sammanhang - vilket är

mer ovanligt hos idrottarna inom damidrotten (7 %) (Bilaga 1, Tabell D).

Det är även vanligare inom herridrottarna att de känner någon som har eller har haft ett spelproblem (41 %) jämfört med de svarande inom damidrotten (17 %). På frågan var dessa personer med spelproblem finns svarar männen i högre utsträckning än kvinnorna att problemen finns inom den egna eller annan idrottsklubb. Men det vanligaste svaret, för både kvinnor och män är att personen finns i bekantskapskretsen utanför idrotten (40 %) (Bilaga 1, Tabell D).

Av ledare och idrottare sammantaget är det 12 personer som sökt hjälp hos andra för problemspelande.

Herrar innebandy är den grupp där högst andel svarat att spel om pengar är viktigt bland träningskompisar (56 %) men att det är inom ishockeyn som man pratar mest om pengaspel (60 %) (Bilaga 1, Tabell E). Resultaten från herridrottare och ledare med problemspelande visar att denna grupp har lägst andel (9,2 %) personer som anser att deras klubb har en strikt attityd till spel (Bilaga 1, Tabell G).

Herrbasketboll är en grupp vars profil skiljer sig från de andra herrarna. De har en hög svarsfrekvens (idrottare 93 %, ledare 81 %) och, av herrarna, har de lägst förekomst av problemspelande. De har en lägre andel av idrottare som anser att spel om pengar är viktigt bland träningskompisar, de pratar i mindre utsträckning om pengaspel och en tydlig majoritet av ledare och idrottare anser att klubben har en icke tillåtande attityd till spel (policy och regleringar finns) (Bilaga 1 Tabell D).

Betting och spelbolag

Det är nästan dubbelt så vanligt att idrottare inom herridrotten upplever att de blir uppmuntrade av något spelbolag att spela (34 %) än att idrottare inom damidrotten blir det (19 %). Det är även mycket fler inom herridrotten som känner någon som bettat på sin egen match eller tävling under de senaste 12 månaderna, och även fler inom herridrotten (5 %) än inom damidrotten (1 %) som bettat på sin egen match (Bilaga 1, Tabell D)

När vi ser på resultaten från de olika idrotterna (herrar) så är det flest inom ishockey (36 %) och lägst inom basket (8 %) som uppgav att känner någon som bettat på egen match. Hos ledarna var det flest inom fotbollen (25 %) som känner någon som bettat på egen match.

Antalet personer som uppger att de själva bettat på egen match var färre, men det är ändå 13 % inom innebandyn och 10 % inom ishockey som svarat ja på frågan om de bettat på egen match under de senaste 12 månaderna (Bilagan 1, Tabell E).

Alkohol och spel

Av idrottare är det 73 % av de som svarat på frågan som druckit alkohol någon gång under det senaste året. Nästan dubbelt så många män (33 %) som kvinnor (15 %) har en riskabel alkoholkonsumtion (Bilaga 1, Tabell D). Strax över hälften av männen med riskkonsumtion har också ett problemspelande (Bilaga 1, Tabell E). Medan det hos kvinnorna var det endast en person (0,2 %) som även hade ett problemspelande.

DISKUSSION

Syftet med undersökningen har varit att kartlägga förekomst av spel, problemspelande samt attityder till spel hos elitsatsande idrottare, ungdomar och ledare inom utvalda idrotter i Sverige. Det här är första studien i Sverige som undersöker förekomsten av pengaspel och problemspel hos elitidrottare och ledare. Tyvärr kan vi konstatera att svarsfrekvensen, hos elever och elitidrottare/ ledare, har varierat betydligt mellan grupperna och resultatet bör därför ses i detta perspektiv. För att säkerställa slutsatserna bör studien följas upp med upprepade mätningar.

NIU-elever

Bland de, NIU-elever som svarat på undersökningen, kan vi se att spel om pengar redan på gymnasienivå är en vanligt förekommande främst i pojkarnas vardag. Eleverna spelar visserligen i lägre utsträckning än de andra grupperna men förekomsten av problemspelande är mycket hög hos pojkarna (12 %) att jämföra med endast 1 % för flickorna.

Genomgående visar resultaten att pojkar, jämfört med flickor, är mer involverade i spel om pengar, har högre andel problemspelande och rapporterar mer sällan att omgivningen begränsar tillgången eller har en negativ inställning till pengaspel. Att unga män är mer aktiva inom spel är inget nytt, inte heller att de har mer problemspelande (1, 42, 43, 44) men här framträder en större skillnad mellan könen än i undersökningar i ordinarie skolor trots att studiepopulationen är mer homogen.

Resultatet ger bilden av att pengaspel - sitt eget eller andras - är något som eleverna ofta blir påmind om. I elevmaterialet framkommer att mer än hälften av eleverna uppger att det förekommer prat om pengaspel i skolan och att drygt tre av tio säger att de dessutom spelar på skoltid. Faran med att spela på skoltid och med kompisar är bland annat att pengaspel blir en del av vardagen och riskerar att bli något som de förväntas göra för att vara en del av kompisgänget -vilket i sin tur ökar riskerna för spelrelaterade problem (4, 5, 45, 46).

Den ständiga påminnelsen om spel är något som dessa elever delar med idrottare runt om i världen, men frågan är hur viktig faktor detta är för graden av problemspelande. I våra resultat ser vi att två av tio elever känner någon som de anser har eller har haft problem med penningspel, återigen mer vanligt hos pojkarna än hos flickorna. Det är också i gruppen problemspelande pojkar den högsta andelen elever som känner någon med tidigare eller nuvarande problemspelande finns. Detta indikerar att det finns en medvetenhet om att penningspel kan medföra problem men hur den insikten hanteras eller paketeras av eleverna vet vi inget om. Onlinespel är idag ständigt tillgängligt via mobilen och sedan tidigare associerat till ökad risk för problemspelande (46–47) och då särskilt för den unga gruppen. Denna generation unga kommer att vara den första som redan i skolåldern har full tillgång till spel 24-timmar om dygnet vare sig de tränar, är i skolan eller är på resande fot med sitt lag. Med tanke på den påtagliga marknadsföringen av spel på mobiler och den aggressiva värvningen av kunder som vissa bolag uppdragats bedriva så är den höga andelen spelande ungdomar något som förtjänar uppmärksamhet (48).

Elitidrottare och ledare

Även hos den vuxna gruppen som svarat på vår undersökning, idrottare och ledare inom elitidrotten, är spel om pengar mer vanligt än i svenska befolkningen i stort. Svarefrekvensen har varierat betydligt mellan idrottstrupper, men mönstret är detsamma som hos NIU-eleverna – en stor skillnad i förekomst av problemspelande mellan kvinnor och män. Med en förekomst av problemspelande på drygt 11 % inom herridrotten, och nära 1 % inom damidrotten, ligger herrarna i studien långt över den engelska och europeiska undersökningen (9, 34). Resultaten från den europeiska studien visade på en förekomst av 8 %, men då mätt med Lie/Bet vilket som mätinstrument anses vara överinkluderande (33). Vårt resultat kan på flera sätt anses oroande inte minst, då tidigare studier visat att tidig debut av spelande, som hos de unga vuxna i studien, ökar sannolikheten för senare problemspelande samt att tidigare problemspelande är tydliga riskfaktorerna för återkommande problemspelande (4, 5, 42, 44).

Idrottsrörelsen är inte en homogen kultur

Det finns idag indikationer på att det inom delar av idrotten finns en kultur som underblåser eller upprätthåller spel om pengar. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att idrottsrörelsen inte är en homogen kultur - det finns väsentliga skillnader mellan länder, mellan idrottsgrenar och att även herr och damidrotten inom samma land kan ha olika villkor och generera kulturer med varierade förväntningar. Många artiklar, i vetenskapliga tidskrifter såväl som i dagspress, utgår dock från herridrott då de talar om spelproblem inom idrotten. Det talas om idrottare som synonymt med "han/män"

vilket osynliggör damidrotten och de indikationer som finns på att spelproblem inte är lika utbrett där. Våra resultat är i viss mån osäkra på grund den, inom vissa grupper, låga svarsfrekvensen. Det gör att det är svårt att med säkerhet dra slutsatser om hur vanligt problemspelande är. Upprepade undersökningar behövs för att säkerställa resultatet. Men med detta i åtanke är det dock svårt att hävda att problemspelande är vanligt inom idrotten eftersom vi ser att herr och damidrotten uppvisar olika profiler visavi spel om pengar. Det finns däremot en högre andel problemspelande inom herridrotten. Samt att det är en större andel individer som spelar om pengar hos herrarna än hos damerna, och en lägre andel herrar rapporterar om en icke tillåtande attityd till spel om pengar än inom damidrotten.

En förklaring till att man inom idrotten funnit en högre andel problemspelande har varit att det inom populationen finns det en hög andel personlighetsdrag som anses utgöra riskfaktorer för spelproblem. Till dessa hör impulsivitet, sensation- seeking (kick-sökande) och tävlingsorientering (8,29,34). Den stora skillnaden i spelrelaterade frågor mellan herr- och damidrotten pekar dock på att detta inte är ett rent tävlingsrelaterat fenomen utan att även andra faktorer kan vara viktiga att fokusera på. Vissa studier har visat att specifika aspekter inom impulsivitet samvarierar med sannolikheten att ha ett problemspelande (6–9). Detta kan ses som bidragande riskfaktorer men förklarar ännu inte skillnaden som vi ser mellan dam och herridrotten.

Om fokus i stället läggs på befolkningsnivå så har undersökningar i flera länder lyft fram vikten av demografiska risks- och skyddsfaktorer (4, 5 42, 49). Inom idrottsvärlden är det intressant att se vad som skiljer dam och herridrotten åt, och på vilket sätt olika idrottsgrenar skiljer sig åt. I våra resultat kan vi även notera att en idrott utmärker sig - basket. Bland basketspelarna finns det genomgående en lägre andel personer än i de andra undersökta idrotterna som spelat om pengar, mycket lägre andel personer med problemspelande, högre andel personer som anser att klubben har en strikt inställning till spel om pengar, de pratar i lägre utsträckning om spel om pengar och har lägre andel som känner någon som bettat på egen match. Här tycks inte pengaspel vara en given del av den nuvarande kulturen, varken hos män eller kvinnor. Vad detta beror på vet vi inte. Det som trots allt kan vara värt att notera är att basketen 2012 hade en domarskandal som gjorde att Svenska spel under en tid stängde idrotten för spel (50). Enligt Basketbollförbundet är det nu obligatoriskt för alla spelare och domare att skriva under en Code of Conduct och enligt tävlingsbestämmelser är det strikt förbjudet att betta på eget spel (51).

Idrottens inställning till spel om pengar

Svensk idrott försöker via policy och information att motverka spel på egna matcher och egen serie. Men i vårt material finns det inte mycket som tyder på att det finns en aktiv diskussion om spelandets avigsida eller eventuella effekter av kopplingen mellan spelbolag och idrott. Resultaten visar att majoriteten av ledare och idrottare anser att deras matcher ska erbjudas som spelobjekt. Det är dock värt att fundera på den tredjedel som inte anser detta; vad är deras motiv och på vilket sätt skiljer de sig från de övriga? I Riksidrottsförbundets undersökning om allmänhetens inställning till vadslagning framkommer att det bara är en femtedel av allmänheten som anser att spel och idrott hör ihop. Undersökningen visar även att om frågan bara ställs till de som själva spelar om pengar så ökar denna andel till 45 % (52). Det är alltså högre sannolikhet att tycka att idrott och pengaspel hör samman om du själv är spelare.

I Sverige finns det tydliga policydirektiv från Riksidrottsförbundet att inte spela på egen match eller på lag i samma serie där man själv spelar (53). Genom att undvika detta vill man minska risken att bli utsatt för, eller falla för frestelsen att, försöka manipulera matchen. Trots detta är det endast en minoritet av elitidrottare/ledare som uppger att deras klubb har en icke-tillåtande attityd till spel om pengar (policys, klausuler i kontrakt finns). Svenska Fotbollsförbundet länkar på sin hemsida till Riksidrottsförbundet och uppmanar sina medlemmar att följa policyn, Ishockeyförbundet har skrivit in i sina tävlingsbestämmelser att spel på egen match eller serie är förbjudet (54). Ändå svarar både aktiva och ledare att de satsat pengar på egen match och det är också förhållandevis vanligt att känna till andra som gjort det samma. Inom herrarnas fotboll, ishockey och innebandy är det mellan 27 och 36 % som uppger att de känner någon som bettat på egen match. Till detta kommer också att över en tredjedel av herrarnas ledare och idrottare uppger att de blir uppmuntrade av spelbolagen att spela om pengar.

Pengaspel och hälsa

Att leva i en prestationsfokuserad tävlingsmiljö är vardag för idrottare och ledare- såväl bland de yngsta som bland de vuxna i vår undersökning. Att tala om psykisk hälsa och problem kan vara svårt och det har tidigare uppmärksammats att idrottare som har problem döljer det ofta för klubben och anhöriga - problemspelande kan var ett av de problem man döljer (38, 55). Här är det viktigt att uppmärksamma pengaspelandets relation till alkoholen. Riskbruk av alkohol och problemspel är förhållandevis vanligt att finna tillsammans (4, 31,36,42) och i vårt material kan vi se att det i första hand gäller herrarna – risken är två och en halv gång större att ha ett problemspelande om man har ett riskabelt alkoholbruk. Dessa siffror gör det viktigt att, bland vuxna idrottare och

idrottande ungdomar, även fråga om deras spelvanor om man upptäcker ett riskfullt alkoholbruk.

STUDIENS FÖRTJÄNSTER OCH BEGRÄNSNINGAR

Studien har ett antal förtjänster, exempelvis användningen av AUDIT-C och PGSI som har goda psykometriska egenskaper för att mäta riskbruk av alkohol, respektive spelproblem (35, 36). Vidare bör det betonas att studien innefattar ett stort antal deltagare som utgörs av såväl idrottare, ledare och elever, samt en god geografisk spridning av deltagarna. Detta ökar i sin tur generaliserbarheten av studiens resultat. Studien är även den första undersöka attityder, värderingar och förekomst av problemspelande i en svensk kontext vilket bör betraktas som den största förtjänsten.

Det finns även ett antal begränsningar med studien. Svarsfrekvensen för NIU-eleverna är låg med 33 % och inom elitidrotten är den högst ojämn med 23 % inom Hockeyettan till 98 % hos herrarnas basket. Den förstnämnda gruppen har dock en bra spridning över landet och det kan i viss mån kompensera för den låga svarsfrekvensen.

Rekryteringsprocessen till studien gör att det inte går att bortse från att svarsfrekvensen kan vara ojämnt fördelat mellan klubbarna. Vissa klubbar har direkt uppmanat sina spelare att svara och andra tillhandahållit möjligheten att svara.

REFERENSER

1. Folkhälsomyndigheten. Tabellsammanställning för Swelogs prevalensstudie 2015. Med jämförelser mot prevalensstudien 2008/2009. 2015; artikelnummer 16139.
2. Lotteriinspektionen. Statistik. Spelmarknaden ökade med 3% första halvåret 2017;2017 (uppdaterat: 2017-09-14; citerad 2017-09-18). Hämtad från <https://www.lotteriinspektionen.se/om-oss/statistik/statistiknytt/3procent-under-det-forsta-halvaret-2017/>
3. Folkhälsomyndigheten. Sportspel, Faktablad om Swelogs, NR 4.2014.
4. Folkhälsomyndigheten. Faktablad om Swelogs. NR 18. 2014
5. Dowling NA, Merkouris SS, Greenwood CJ. Review Early risk and protective factors for problem gambling: A systematic review and meta-analysis of longitudinal studies. 2017; (51):109–124
6. Brevers D, Cleeremans A, Verbruggen F, Bechara A, Kornreich C, et al. Impulsive Action but Not Impulsive Choice Determines Problem Gambling Severity. PLoS ONE. 2012; 7(11): e50647. doi:10.1371/journal.pone.0050647
7. Barrus M, Winstanley CA, Current Preclinical models and neurocircuitry of gambling and impulsive behavior. Opinion in Behavioral Sciences. 2017; 13:99–105.
8. Mastroleo NR, Scaglione N, Mallett KA, Turrisi R. Can personality account for differences in Drinking between college athletes and Non-athletes? Explaining the role of Sensation seeking, risk-taking, and impulsivity. J. Drug education. 2013; 43(1) 81-95.
9. Grall-Bronnec M, Caillon J, Humeau E, Perrot B, Remaud M, Guilleux A, Rocher B, Sauvaget A, Bouju G. Gambling among European professional athletes. Prevalence and associated factors Journal of Addictive Diseases. 2016; DOI:10.1080/10550887.2016.1177807
10. Tabri N, Wohl MJA, Eddy KT, Thomas JJ. Me, myself and money: having a financially focused self- concept and its consequences for disordered gambling. International Gambling Studies. 2016. DOI: 10.1080/14459795.2016.1252414
11. Statens folkhälsoinstitut. Spel om pengar och problemspelande i Sverige 2008/2009. Huvudresultat från SWELOGS befolkningsstudie. Östersund 2010. Tryckt Västerås 2011.
12. Riksidrottsförbundet. Svenskidrott.se. (uppdaterad 2017-05-16, citerad 2017-05-30). Hämtad från; <http://www.svenskidrott.se/bildaidrottsforening>
13. Sport Business Group. Årlig genomgång av svensk fotbollsekonomi - Penningligan 2015. Deloitte AB 2015. (Citerad 2017-05-30) [https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/se/Documents/about-deloitte/Penningligan%20Allsvenskan 2015 19-.pdf](https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/se/Documents/about-deloitte/Penningligan%20Allsvenskan%202015%2019-.pdf)
14. Mikkelsen P. Svenska Fans Svensk fotbolls ekonomiska kris (internet).(citerad 2017-05-30). Hämtad från <http://www.svenskafans.com/fotboll/324694.aspx>
15. Lindvall P. NSD (internet). Kris i IFK Luleå – nu kan spelare tvingas lämna.2016 -07-07. (citerad 2017-05-30) Hämtad från; <http://www.nsd.se/sport/kris-i-ifk-lulea-nu-kan-spelare-tvingas-lamna-10119065.aspx>
16. TT. DN. Sundsvall hockey i ekonomisk kris.2017-04-12 (citerad 17-05-28). Hämtad från; <http://www.dn.se/sport/ishockey/sundsvall-hockey-i-ekonomisk-kris/>
17. Simm M. Ekonomisk kris i Mora IK- ” Det handlar om miljonbelopp”. dt.2016-02-05 (citerad 17-05-28) Hämtad från; <http://www.dt.se/ishockey/hockeyallsvenskan/ekonomisk-kris-i-mora-ik-det-handlar-om-miljonbelopp>

18. TT. Västerås innebandy hotas av konkurs. GP. (citerad 17-05-27) Hämtad från; <http://www.gp.se/sport/västerås-innebandy-hotas-av-konkurs-1.1028504>
19. Svenska Spel. Vår idrottssponsring (internet). (Uppdaterad 19 januari 2017; citerad 2017-05-29) Hämtad från; <https://om.svenskaspel.se/var-sponsring/>
20. <https://sports.betway.com/sv/sports/grp/ice-hockey/sweden/hockey-allsvenskan>
21. <https://www.bet365.com/?&cb=10326513146#/AC/B1/C1/D13/E32578327/F2/R1/>
22. My newsdesk. Lisa Norden satsar med Unibet.(internet). 2015. Hämtad från; <http://www.mynewsdesk.com/se/unibet/pressreleases/lisa-norden-satsar-med-unibet-1105307>
23. DI. Spelbolaget Nordicbet ny huvudsponsor för SHL (internet). 2016-06-08. Hämtat från; <http://www.di.se/artiklar/2016/6/8/spelbolaget-nordicbet-ny-huvudsponsor-for-shl/>
24. Hing N, Peter Vitartas P, Lamont M. Gambling sponsorship of sport: an exploratory study of links with gambling attitudes and intentions. *International Gambling studies*. 2013(3):281-301
25. Thomas SL, Pitt H, Bestman A, Randle M, Daube M, Pettigrew, S. 2016. Child and parent recall of gambling sponsorship in Australian sport, Victorian Responsible Gambling Foundation, Melbourne
26. Binde P. Exploring the Impact of Gambling Advertising: An Interview Study of Problem Gamblers. *International Journal of Mental Health and Addiction*. 2009;(7):541
27. The Guardian. Coalition to ban gambling-related ads during live sports coverage. 2017-05-06. Citerat 2017-06-10. Hämtat från internet; <https://www.theguardian.com/media/2017/may/06/coalition-to-ban-gambling-related-ads-during-live-sports-coverage>
28. The Telegraf. Gambling adverts could be banned(internet). 2016-10-24. Citerat 2017-06-01. Hämtat från internet; <http://www.telegraph.co.uk/news/2016/10/24/gambling-adverts-could-be-banned-as-culture-secretary-reveals-my/>.
29. Marshall E. European Athletes v. NCAA Athletes. *The Wager* 2010; 15(4). Hämtat från; <http://www.basisonline.org/2010/05/the-wager-vol-154-sports-wagering-policies-european-athletes-v-ncaa-athletes.html>
30. Ellenbogen S, Jacobs D, Derevensky J, Gupta R, Tom Paskus T. Gambling Behavior Among College Student-Athletes. *Journal of Applied Sport Psychology*. 2008; 20(3):349–362
31. Jiun-Hau Huang SM, Jacobs DF, Derevensky JL, Gupta R, Paskus TS. Gambling and Health Risk Behaviors Among U.S. College Student-Athletes: Findings from a National Study. *Journal of Adolescent Health*. 2007;(40): 390–397
32. Nelson TF, LaBrie RA, LaPlante DA, Stanton M, Shaffer HJ, Wechsler H. Sports Betting and Other Gambling in Athletes, Fans, and Other College Students. *The American Alliance for Health, Physical Education, Recreation and Dance*. 2007; (78):271-283
33. Gotestam GK, Johansson A, Wenzel HG, Simonsen I-E. Validating of the LIE/BET screen for pathological gambling on two normal population data set. *Psychological Reports*. 2004;95:1009 – 1013.
34. BBC News. Gambling problems more common in footballers and cricketers (internet). 2014-12-03. Citerad; 2017-02-22.
35. Winther-Johannsen I. Undersøgelse af spillekulturen i danske talentudviklingsmiljøer. Konferenspresentation. SNSUS. Stockholm 2015
36. Folkhälsoinstitutet. Risk och skyddsfaktorer för problemspelande. Resultat från Swelogs fördjupningstudie. R 2013:07. 2013.

37. Pathological and problem gambling in substance use treatment: A systematic review and meta-analysis *Journal of Substance Abuse Treatment* 2014 46 (98–105
38. Lim MSM, Bownen-Jones H, Salinas M, Price J, Goodwin GM, Geddes J, Rodgers RD. The experience of gambling problems in British professional footballers: a preliminary qualitative study. *Addiction and Research Theory*. 2017;25:2, 129-138.
39. Welte JW, Grace M, Barnes GM, Wieczorek W F& Tidwell M-C. Simultaneous Drinking and Gambling: A Risk Factor for Pathological Gambling, Substance Use & Misuse, 2004;39:9, 1405-1422, DOI: 10.1081/JA-120039397
40. McCreedy J, Adalf E. Performance and Enhancement of the Canadian Problem Gambling Index CPGI Report and Recommendations. Ottawa: Canadian Center of Substance Abuse (2006).
41. Bush K, Kivlahan DR, McDonnell MB, Fihn SD, Bradley KA. The AUDIT alcohol consumption questions (AUDIT-C): an effective brief screening test for problem drinking. Ambulatory Care Quality Improvement Project (ACQUIP). Alcohol Use Disorders Identification Test. *Arch Intern Med*. 1998;158 (16):1789-95.
42. Billi R, Stone CA, Marden P, Yeung K. The Victorian Gambling Study: A longitudinal study of gambling and health in Victoria, 2008–2012. Victoria, Australia: Victorian Responsible Gambling Foundation, 2014.
43. Huang J-H, Boyer R. Epidemiology of youth gambling problems in Canada: A national prevalence study. *Can J Psychiatry*. 2007; 52:657–65.
44. Fröberg F. The Incidence of Problem Gambling in a Representative Cohort of Swedish Female and Male 16-24 Year-Olds by Socio-demographic Characteristics, in comparison with 25-44 Year-Olds: Karolinska Institutet 2015.
45. Hanss D, Mentzoni RA, Delfabbro P, Myrseth H, Pallesen S. Attitudes toward gambling among adolescents. *Int Gambl Stud*. 2014;14(3):505-19.
46. Canale N, Griffiths M D, Vieno A, Siciliano V, Molinaro S. Impact of Internet gambling on problem gambling among adolescents in Italy: Findings from a large-scale nationally representative survey. *Computers in Human Behavior*. 2016; 57;99e106
47. Cho’liz M. The Challenge of Online Gambling: The Effect of Legalization on the Increase in Online Gambling. *Addiction J Gambl Stud*. 2016; 32:749–756
48. Spencer A. Viewpoint: the dark side of mobile gambling (internet). *Mobilemarketing magazine*. (citerad 2017-09-06) Hämtad från; <http://mobilemarketingmagazine.com/mobile-betting-dark-side-affiliates-gambling-commission>
49. Editorial. Problem gambling is a public health concern. *The Lancet*. 2017; 390; September 2.
50. Wahlberg M. Elitdomare misstänks i spelskandal. *Sportbladet/Aftonbladet*. Citerad 2017-08-29. Hämtad från: <http://www.aftonbladet.se/sportbladet/basket/article16229866.ab>
51. Svenska Basketbollförbundet Tävlingsbestämmelser 2017-2018 (citerad 2017-08-29). Hämtad från; <http://www.basket.se/globalassets/svenskabasketbollforbundet/dokument/tavling/tavlingsbestammelser-2017-2018/tavlingsbestammelser-2017-2018.pdf?w=900&h=900>
52. Zere S, Benzler B. Riksidrottsförbundet. Allmänhetens inställning till vadslagning på idrott. 2016. (från internet). Hämtad från; <http://www.rf.se/Matchfixing/Dokument/>
53. Riksidrottsförbundet. (citerat 2017-05-29) Hämtat från; <http://www.rf.se/Matchfixing/policymedvagledning/>

54. Svenska Hockeyförbundet (citerat 2017-05-29) Hämtad från;
<http://www.swehockey.se/globalassets/svenska-ishockeyforbundet/tavling/dokument/bestammelser/20162017/tb-2016-2017-160530.pdf>
55. Lasse Mannheimer. Dagensnyheter. Idrottsmän mindre benägna att be om psykisk hjälp. 2011-11-02. Citerad 2017-09-05; Hämtad från;
<http://www.dn.se/sport/ishockey/idrottsman-mindre-benagna-att-be-om-psykisk-hjalp/>

BILAGA 1.**Tabell A. NIU-eleverna uppdelat på kön.**

Faktor	Pojkar (n=1100)	Flickor (n=506)	Annat (n=22)	Samtliga* (n=1628)
Ålder	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Yngre är 18 år	730 (66,7)	354 (70,1)	10 (45,5)	1094 (67,4)
18 år eller äldre	365 (33,3)	151 (29,9)	12 (54,5)	528 (32,6)
Spel om pengar är viktigt bland träningskompisar	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Stämmer inte helt/inte alls	824 (79,4)	468 (95,3)	12 (54,5)	1304 (84,1)
Stämmer delvis/helt	181 (17,4)	12 (2,5)	8 (36,4)	201 (12,9)
Vet inte	33 (3,2)	11 (2,2)	2 (9,1)	46 (3,0)
Vi pratar om spel om pengar i idrottsföreningen	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	391 (37,9)	448 (91,4)	15 (71,4)	854 (55,3)
Ja	641 (62,1)	42 (8,6)	6 (28,6)	689 (44,7)
Våra tränares inställning till spel om pengar är:	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Icke tillåtande	88 (8,6)	68 (13,9)	3 (14,3)	159 (10,4)
Tillåtande	169 (16,5)	17 (3,5)	8 (38,1)	194 (12,6)
Vet inte	768 (74,9)	404 (82,6)	10 (47,6)	1182 (77,0)
Pratar ni om spel (om pengar) i skolan?				
Nej	288 (27,9)	379 (77,3)	8 (36,4)	675 (43,7)
Ja	744 (72,1)	111 (22,7)	14 (63,6)	869 (56,3)
Har du spelat om pengar på skoltid?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	279 (55,2)	134 (94,4)	4 (50,0)	408 (63,8)
Ja	219 (44,8)	8 (5,6)	4 (50,0)	231 (36,2)
Lärares förebyggande prat om pengospel	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	875 (84,5)	429 (87,4)	22 (100,0)	1326 (85,6)
Ja	161 (15,5)	62 (12,6)	0 (0,0)	223 (14,4)

Känner du någon som bettat på sin egen match eller tävling under de senaste 12 månaderna?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	853 (83,5)	420 (86,2)	15 (71,4)	1288 (84,2)
Ja	169 (16,5)	67 (13,8)	6 (28,6)	242 (15,8)
Har du spelat om pengar någon gång under de senaste 12 månaderna?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	492 (49,1)	330 (68,7)	11 (57,9)	833 (55,5)
Ja	511 (50,9)	150 (31,3)	8 (42,1)	669 (44,5)
Finns det någon i din närhet som har eller har haft problem med spel om pengar?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	745 (75,6)	411 (86,3)	14 (73,7)	1170 (79,0)
Ja	240 (24,4)	65 (13,7)	5 (26,3)	310 (21,0)
Antal (andel) besvarade	985 (89,5)	476 (94,1)	19 (86,4)	1480 (90,4)
Var finns dessa spelproblem?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Målsman / förälder	8 (3,4)	6 (9,4)	0 (0,0)	14 (4,6)
Släkting	31 (13,1)	22 (34,4)	0 (0,0)	53 (17,4)
Kamrat	149 (63,2)	20 (31,2)	4 (80,0)	174 (56,7)
Annan person	48 (20,3)	16 (25,0)	1 (20,0)	65 (21,3)
Riskbruk** av alkohol enligt AUDIT-C	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	772 (79,2)	405 (86,2)	13 (68,4)	1190 (81,3)
Ja	203 (20,8)	65 (13,8)	6 (31,6)	274 (18,7)

* Med samtliga menas här alla som svarat på frågan gällande kön

** Minst 5 poäng på AUDIT-C för både män och kvinnor

Tabell B. Samtliga NIU-elever uppdelat på åldersgrupp.

Faktor	Under 18 år (n=1097)	18 år eller äldre (n=533)	Samtliga* (n=1630)
Har du spelat om pengar någon gång under de senaste 12 månaderna?	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	654 (63,9)	178 (37,2)	832 (55,4)
Ja	369 (36,1)	301 (62,8)	670 (44,6)
Har du spelat om pengar på skoltid?	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	243 (69,8)	166 (56,9)	409 (63,9)
Ja	105 (30,2)	126 (43,2)	231 (36,1)
PGSI	n (%)	n (%)	n (%)
Inte spelat	654 (65,5)	178 (39,3)	832 (57,3)
Spelat, inga spelproblem	213 (21,3)	141 (31,1)	354 (24,4)
Viss risk	67 (6,7)	76 (16,8)	143 (9,9)
Problemspelande	64 (6,4)	58 (12,8)	122 (8,4)

* Med samtliga menas här alla som svarat på frågan gällande ålder

Tabell C. Beskrivning av NIU-eleverna uppdelat på olika grad av spelande.

Faktor	Inte spelat (n = 835)	Spelat, inga spelproblem (n = 354)	Viss risk (n = 144)	Problemspelande (n = 123)	Samtliga* (n = 1456)
Kön	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Pojkar	492 (59,1)	225 (63,5)	137 (95,8)	116 (94,3)	970 (66,7)
Flickor	330 (39,6)	127 (35,9)	4 (2,8)	5 (4,1)	466 (32,1)
Annat	11 (1,3)	2 (0,6)	2 (1,4)	2 (1,6)	17 (1,2)
Någonsin haft skada eller sjukdom	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	522 (62,9)	226 (64,4)	92 (63,9)	72 (58,5)	912 (63,0)
Ja	308 (37,1)	125 (35,6)	52 (36,1)	51 (41,5)	536 (37,0)
Vinst i spel beror på skicklighet	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Stämmer inte helt/inte alls	-	219 (63,5)	69 (48,3)	52 (43,0)	340 (55,8)
Stämmer delvis/helt	-	126 (36,5)	74 (51,7)	69 (57,0)	269 (44,2)
Spel är ett sätt att tjäna pengar	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Stämmer inte helt/inte alls	-	323 (93,6)	101 (71,1)	72 (60,0)	496 (81,7)
Stämmer delvis/helt	-	22 (6,4)	41 (28,9)	48 (40,0)	111 (18,3)
Spel under skoltid	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Aldrig	-	314 (90,0)	50 (35,5)	29 (24,0)	393 (64,3)
Ibland	-	32 (9,2)	77 (53,9)	62 (51,2)	179 (27,8)
Ofta	-	3 (0,8)	14 (9,9)	22 (18,2)	39 (6,4)
Nästan alltid	-	0 (0)	1 (0,7)	8 (6,6)	9 (1,5)
Finns det någon i din närhet som har eller har haft problem med spel om pengar?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	715 (86,0)	279 (79,0)	91 (63,2)	65 (53,3)	1150 (79,3)
Ja	116 (14,0)	74 (21,0)	53 (36,8)	57 (46,7)	300 (20,7)

Om så är fallet, var?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Målsman/förälder	7 (6,3)	3 (4,1)	1 (1,9)	3 (5,4)	14 (4,8)
Släkting	24 (21,4)	14 (18,9)	5 (9,4)	7 (12,5)	50 (17,0)
Kamrat	50 (44,6)	39 (52,7)	40 (75,5)	39 (69,6)	168 (57,0)
Annan person	31 (27,7)	18 (24,3)	7 (13,2)	7 (12,5)	63 (21,4)
Riskbruk** av alkohol enligt AUDIT-C	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	724 (88,7)	272 (77,7)	101 (70,1)	67 (55,8)	1164 (81,4)
Ja	92 (11,3)	78 (22,3)	43 (29,9)	53 (44,2)	266 (18,6)

* Med samtliga menas här alla NIU elever som besvarat PGSI frågorna

** Minst 5 poäng på AUDIT-C för både män och kvinnor

Tabell D. Beskrivning av idrottarna uppdelat på män och kvinnor.

Faktor	Män (n=934)	Kvinnor (n=502)	Samtliga* (n=1436)
Ålder	n (%)	n (%)	n (%)
Yngre än 25 år	552 (59,2)	362 (72,4)	914 (63,8)
25 år och över	380 (40,8)	138 (27,6)	518 (36,2)
Spel om pengar är viktigt bland träningskompisar	n (%)	n (%)	n (%)
Stämmer inte helt/inte alls	429 (51,3)	423 (90,2)	852 (65,3)
Stämmer delvis/helt	382 (45,7)	27 (5,8)	409 (31,3)
Vet inte	25 (3,0)	19 (4,0)	44 (3,4)
Vi pratar ofta om spel om pengar i träningsomgång	n (%)	n (%)	n (%)
Stämmer inte helt/inte alls	372 (45,1)	423 (90,0)	795 (61,4)
Stämmer delvis/helt	435 (52,8)	31 (6,6)	466 (36,0)
Vet inte	17 (2,1)	16 (3,4)	33 (2,6)
Våra tränare har en positiv inställning till spel om pengar	n (%)	n (%)	n (%)
Stämmer inte helt/inte alls	398 (48,4)	209 (44,6)	607 (47,0)
Stämmer delvis/helt	146 (17,7)	53 (11,3)	199 (15,4)
Vet inte	279 (33,9)	207 (44,1)	486 (37,6)
Vilken attityd har din klubb till spel om pengar?	n (%)	n (%)	n (%)
Inte tillåtande	158 (19,2)	68 (14,6)	226 (17,5)
Tillåtande	59 (7,2)	19 (4,5)	78 (6,0)
Det pratas inte om det	319 (38,9)	155 (33,0)	475 (36,7)
Vet inte	286 (34,8)	227 (48,4)	513 (39,7)
Spelbolagen uppmuntrar till spel om pengar	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	536 (66,0)	380 (81,4)	916 (71,6)
Ja	276 (34,0)	87 (18,6)	363 (28,4)
Känner du någon som bettat på sin egen match eller tävling under de senaste 12 månaderna?	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	559 (70,8)	377 (87,3)	936 (76,7)
Ja	230 (29,2)	55 (12,7)	285 (23,3)

Har du bettat på egen match eller tävling någon gång under de senaste 12 månaderna?	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	770 (94,6)	458 (98,7)	1228 (96,1)
Ja	44 (5,4)	6 (1,3)	50 (3,9)
Har du spelat om pengar någon gång under de senaste 12 månaderna?	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	179 (22,2)	247 (53,8)	426 (33,6)
Ja	629 (77,8)	212 (46,2)	841 (66,4)
Finns det någon i din närhet som har eller har haft problem med spel om pengar?	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	466 (59,1)	378 (83,1)	844 (67,8)
Ja	323 (40,9)	77 (16,9)	400 (32,2)
Var finns dessa spelproblem?	n (%)	n (%)	n (%)
Egen idrottsförening	65 (20,2)	2 (2,7)	67 (16,9)
Annan idrottsförening	37 (11,5)	3 (4,0)	40 (10,1)
Bekantskapskretsen utanför idrotten	130 (40,3)	30 (40,0)	160 (40,3)
Närmiljön	74 (23,0)	36 (48,0)	110 (27,7)
Annanstans	16 (5,0)	4 (5,3)	20 (5,0)
Riskbruk** av alkohol enligt AUDIT-C	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	489 (66,9)	313 (83,7)	782 (72,7)
Ja	232 (33,1)	61 (16,3)	293 (27,3)

* Med samtliga menas här alla som svarat med man eller kvinna på frågan gällande kön

** Minst 5 poäng på AUDIT-C för både män och kvinnor

Tabell E. Beskrivning av idrottarna inom herridrotten för respektive undersökt idrott.

Faktor	Fotboll (n = 374)	Ishockey (n = 380)	Innebandy (n = 92)	Basket (n = 88)	Samtliga* (n= 934)
Ålder	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Under 25 år	221 (59,4)	219 (57,6)	52 (56,5)	60 (68,2)	552 (59,2)
25 år och över	151 (40,6)	161 (42,4)	40 (43,5)	28 (31,8)	380 (40,8)
Spel om pengar är viktigt bland träningskompisar	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Stämmer inte helt/inte alls	177 (52,8)	155 (45,7)	37 (42,5)	60 (80,0)	429 (51,3)
Stämmer delvis/helt	147 (43,9)	172 (50,8)	49 (56,3)	14 (18,7)	382 (45,7)
Vet ej	11 (3,3)	12 (3,5)	1 (1,2)	1 (1,3)	25 (3,0)
Vi pratar ofta om spel om pengar i träningsmanhang	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Stämmer inte helt/inte alls	153 (45,7)	127 (38,4)	36 (42,3)	56 (76,7)	372 (45,1)
Stämmer delvis/helt	171 (51,0)	200 (60,4)	48 (56,5)	16 (21,9)	435 (52,8)
Vet ej	11 (3,3)	4 (1,2)	1 (1,2)	1 (1,4)	17 (2,1)
Våra tränare har en positiv inställning till spel om pengar	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Stämmer inte helt/inte alls	167 (49,9)	162 (49,1)	29 (34,1)	40 (54,8)	398 (48,4)
Stämmer delvis/helt	51 (15,2)	57 (17,3)	28 (32,9)	10 (13,7)	146 (17,7)
Vet ej	117 (34,9)	111 (33,6)	28 (32,9)	23 (31,5)	279 (33,9)
Vilken attityd har din klubb till spel om pengar?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Inte tillåtande	71 (21,2)	43 (13,1)	7 (8,2)	37 (50,7)	158 (19,2)
Tillåtande	21 (6,3)	30 (9,1)	5 (5,9)	3 (4,1)	59 (7,2)
Det pratas inte om det	115 (34,3)	151 (45,9)	39 (45,9)	14 (19,2)	319 (38,8)
Vet ej	128 (38,2)	105 (31,9)	34 (40,0)	19 (26,0)	286 (34,8)

Spelbolagens uppmuntran till spel om pengar	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	218 (65,7)	210 (64,4)	52 (62,6)	56 (78,9)	536 (66,0)
Ja	114 (34,3)	116 (35,6)	31 (37,4)	15 (21,1)	276 (34,0)
Känner du någon som bettat på sin egen match eller tävling under de senaste 12 månaderna?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	240 (72,7)	202 (64,5)	60 (71,4)	57 (91,9)	559 (70,8)
Ja	90 (27,3)	111 (35,5)	24 (28,6)	5 (8,1)	230 (29,2)
Har du bettat på egen match eller tävling någon gång under de senaste 12 månaderna?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	321 (96,4)	295 (90,8)	83 (98,8)	71 (98,6)	770 (94,6)
Ja	12 (3,6)	30 (9,2)	1 (1,2)	1 (1,4)	44 (5,4)
Har du spelat om pengar någon gång under de senaste 12 månaderna?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	74 (22,4)	62 (19,1)	14 (16,9)	29 (40,9)	179 (22,2)
Ja	256 (77,6)	262 (80,9)	69 (83,1)	42 (59,1)	629 (77,8)
Det mest vanliga spelsättet	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Spelombud	22 (8,6)	48 (18,5)	6 (8,8)	7 (17,1)	83 (13,3)
Dator/surfplatta	50 (19,6)	39 (15,1)	12 (17,7)	0 (0,0)	101 (16,2)
Mobilen	137 (53,7)	134 (51,7)	41 (60,3)	9 (22,0)	321 (51,5)
Privat t ex poker med vänner	33 (13,0)	22 (8,5)	6 (8,8)	14 (34,1)	75 (12,1)
Annat	13 (5,1)	16 (6,2)	3 (4,4)	11 (26,8)	43 (6,9)
Finns det någon i din närhet som har heller har haft problem med spel om pengar?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	187 (57,4)	185 (58,4)	46 (57,5)	48 (72,7)	466 (59,1)
Ja	139 (42,6)	132 (41,6)	34 (42,5)	18 (27,3)	323 (40,9)
Var finns dessa problemspelare?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Min idrottsförening	24 (17,9)	32 (26,2)	8 (23,5)	1 (6,3)	65 (21,2)

Annan idrottsförening	18 (13,4)	14 (11,5)	4 (11,8)	1 (6,3)	37 (12,1)
Min bekantskapskrets	55 (41,0)	52 (42,6)	16 (47,1)	7 (43,8)	130 (42,5)
I min närmiljö	37 (27,6)	24 (19,7)	6 (17,7)	7 (43,8)	74 (24,2)
Annan miljö	0 (0,0)	0 (0,0)	0 (0,0)	0 (0,0)	0 (0,0)

* Med samtliga menas här alla idrottare som besvarat frågan om kön med att de är män

Tabell F. Beskrivning av ledarna inom herridrotten för respektive undersökt idrott.

Faktor	Fotboll (n = 89)	Ishockey (n = 94)	Innebandy (n = 31)	Basket (n = 18)	Samtliga* (n = 232)
Ålder	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Upp t o m 35 år	29 (33,3)	29 (30,9)	13 (41,9)	4 (22,2)	75 (32,6)
Över 35 år	58 (66,7)	65 (69,1)	18 (58,1)	14 (77,8)	155 (67,4)
Spel om pengar är viktigt bland kollegor	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Stämmer inte helt/inte alls	66 (77,6)	61 (67,8)	26 (83,9)	17 (94,4)	170 (75,9)
Stämmer delvis/helt	15 (17,7)	27 (30,0)	3 (9,7)	0 (0,0)	45 (20,1)
Vet inte	4 (4,7)	2 (2,2)	2 (6,4)	1 (5,6)	9 (4,0)
Vi pratar ofta om spel om pengar i träningssammanhang	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Stämmer inte helt/inte alls	58 (67,5)	55 (61,8)	20 (64,5)	18 (100,0)	151 (67,4)
Stämmer delvis/helt	26 (30,2)	32 (36,0)	8 (25,8)	0 (0,0)	66 (29,5)
Vet inte	2 (2,3)	2 (2,2)	3 (9,7)	0 (0,0)	7 (3,1)
Vilken attityd har din klubb till spel om pengar?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Inte tillåtande	30 (34,9)	16 (17,6)	2 (6,4)	13 (72,2)	61 (27,0)
Tillåtande	7 (8,1)	12 (13,2)	5 (16,1)	0 (0,0)	24 (10,6)
Det pratas inte om det	22 (25,6)	37 (40,6)	10 (32,3)	4 (22,2)	73 (32,3)
Vet inte	27 (31,4)	26 (28,6)	14 (45,2)	1 (5,6)	68 (30,1)
Spelbolagens uppmuntran till spel om pengar	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	49 (57,6)	48 (53,9)	25 (80,6)	12 (66,7)	134 (60,1)
Ja	36 (42,4)	41 (46,1)	6 (19,4)	6 (33,3)	89 (39,9)
Känner du någon som bettat på sin egen match eller tävling under de senaste 12 månaderna?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	63 (74,1)	70 (78,6)	24 (77,4)	18 (100,0)	175 (78,5)
Ja	22 (25,9)	19 (21,4)	7 (22,6)	0 (0,0)	48 (21,5)

Har du bettat på egen match eller tävling någon gång under de senaste 12 månaderna?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	81 (94,2)	79 (89,8)	27 (87,1)	18 (100,0)	205 (91,9)
Ja	5 (5,8)	9 (10,2)	4 (12,9)	0 (0,0)	18 (8,1)
Har du spelat om pengar någon gång under de senaste 12 månaderna?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	21 (25,0)	19 (21,6)	6 (19,4)	7 (41,2)	53 (24,1)
Ja	63 (75,0)	69 (78,4)	25 (80,6)	10 (58,8)	167 (75,9)
Det mest vanliga spelsättet	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Spelombud	19 (30,2)	24 (34,8)	3 (12,0)	5 (62,5)	51 (30,9)
Dator/surfplatta	14 (22,2)	16 (23,2)	7 (28,0)	2 (25,0)	39 (23,6)
Mobilen	24 (38,1)	23 (33,3)	11 (44,0)	0 (0,0)	58 (35,2)
Privat t ex poker med vänner	1 (1,6)	2 (2,9)	3 (12,0)	0 (0,0)	6 (3,6)
Vet inte	5 (7,9)	4 (5,8)	1 (4,0)	1 (12,5)	11 (6,7)
Finns det någon i din närhet som har heller har haft problem med spel om pengar?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	54 (63,5)	56 (63,6)	22 (71,0)	16 (100,0)	148 (67,3)
Ja	31 (36,5)	32 (36,4)	9 (29,0)	0 (0,0)	72 (32,7)
Var finns dessa problemspelande?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Min idrottsförening	10 (32,3)	8 (25,0)	3 (33,3)	0 (0,0)	21 (29,2)
Annan idrottsförening	4 (12,9)	5 (15,6)	2 (22,2)	0 (0,0)	11 (15,3)
Min bekantskapskrets	9 (29,0)	9 (28,1)	3 (33,3)	0 (0,0)	21 (29,2)
I min närmiljö	7 (22,6)	9 (28,1)	0 (0,0)	0 (0,0)	16 (22,2)
Annan miljö	1 (3,2)	1 (3,1)	1 (11,1)	0 (0,0)	3 (4,2)

* Med samtliga menas här alla ledare där det gick att härleda att de var verksamma inom herridrotten.

Tabell G. Beskrivning av ledarna och idrottarna inom herridrotten uppdelat på olika grad av spelande.

Faktor	Inte spelat (n = 232)	Spelat, inga spelproblem (n = 544)	Viss risk (n = 114)	Problemspelande (n = 98)	Samtliga* (n = 988)
Boende	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Bor själv	58 (25,4)	136 (25,0)	33 (29,2)	20 (20,4)	247 (25,2)
Delar bostad med partner	57 (25,0)	172 (31,7)	40 (35,4)	32 (32,7)	301 (30,6)
Delar bostad med partner och barn	55 (24,1)	139 (25,6)	14 (12,4)	15 (15,3)	223 (22,7)
Delar bostad md föräldrar/syskon	49 (21,5)	81 (14,9)	25 (22,1)	26 (26,5)	181 (18,4)
Delar bostad med annan person	9 (4,0)	15 (2,8)	1 (0,9)	5 (5,1)	30 (3,1)
Någonsin haft skada eller sjukdom**	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	110 (61,8)	256 (62,9)	66 (65,3)	58 (68,2)	490 (63,5)
Ja	68 (38,2)	151 (37,1)	35 (34,7)	27 (31,8)	281 (36,5)
Vilken attityd har din klubb till spel om pengar?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Inte tillåtande	64 (27,7)	108 (19,9)	15 (13,2)	9 (9,2)	196 (19,9)
Tillåtande	7 (3,0)	47 (8,6)	15 (13,2)	11 (11,2)	80 (8,1)
Det pratas inte om det	71 (30,8)	199 (36,6)	50 (43,8)	51 (52,0)	371 (37,6)
Vet ej	89 (38,5)	190 (34,9)	34 (29,8)	27 (27,6)	340 (34,4)
Vilja att egna matcher erbjuds som spelobjekt	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	98 (43,4)	177 (32,8)	32 (28,8)	33 (33,7)	340 (34,9)
Ja	128 (56,6)	362 (67,2)	79 (71,2)	65 (66,3)	634 (65,1)
Antal (andel) besvarade	226 (97,4)	539 (99,1)	111 (97,4)	98 (100,0)	974 (98,6)
Finns det någon i din närhet som har eller	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)

har haft problem med spel om pengar?					
Nej	167 (72,9)	328 (60,4)	60 (52,6)	44 (44,9)	599 (60,9)
Ja	62 (27,1)	215 (39,6)	54 (47,4)	54 (55,1)	385 (39,1)
Om så är fallet, var?	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Min idrottsförening	11 (17,7)	53 (24,6)	9 (16,7)	13 (24,5)	86 (22,4)
Annan idrottsförening	8 (12,9)	30 (14,0)	7 (12,9)	1 (1,9)	46 (12,0)
Min bekantskapskrets	19 (30,7)	81 (37,7)	25 (46,3)	19 (35,9)	144 (37,5)
I min närmiljö	21 (33,9)	43 (20,0)	11 (20,4)	15 (28,3)	90 (23,4)
Annan miljö	3 (4,8)	8 (3,7)	2 (3,7)	5 (9,4)	18 (4,7)
Riskbruk*** av alkohol enligt AUDIT-C	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Nej	166 (81,4)	331 (67,5)	57 (55,9)	39 (46,4)	593 (67,4)
Ja	38 (18,6)	159 (32,5)	45 (44,1)	45 (53,6)	287 (32,6)

* Med samtliga menas här alla ledare där det gick att härleda att de var verksamma inom herridrotten samt alla idrottare som besvarat kön med att de är män och för båda grupperna att de besvarat PGSI frågorna

** Frågan har endast ställts till idrottarna

*** Minst 5 poäng på AUDIT-C för både män

BILAGA 2.

Problem Gambling Severity Index (PGSI)

PGSI ingår i Canadian Problem Gambling Index (CPGI). Instrumentet utgår från följande nio frågor:

Hur ofta under de senaste tolv månaderna har:

1. du spelat för mer än du verkligen har råd att förlora?
2. du behövt spela med större summor för att få samma känsla av spänning?
3. du återvänt någon annan dag för att vinna tillbaka det du förlorat?
4. du lånat pengar eller sålt något för att ha pengar att spela för?
5. du upplevt problem på grund av ditt spelande?
6. spelandet förorsakat dig hälsoproblem, inklusive stress och ångest?
7. någon kritiserat ditt spelande?
8. ditt spelande orsakat ekonomiska problem för dig eller ditt hushåll?
9. du känt skuld över ditt spelande eller vad som händer när du spelar?

Svarsalternativen och dess poäng är:

Aldrig = 0

Ibland = 1

Ofta = 2

Nästan alltid = 3

Svarspoängen för respektive fråga summeras. Totalpoängen placerar sedan personen i en av kategorierna nedan.

0 poäng = ej problemspelande

1-2 poäng = viss risk

3-7 poäng = moderat risk

8-27 poäng = problemspelande

BILAGA 3.

Alcohol use Disorders Identification Test Consumption (AUDIT-C)

Hur ofta har du under det senaste 12 månaderna druckit någon form av alkohol?

Aldrig (0 p)

En gång i månaden, eller mer sällan (1 p)

2-4 gånger i månaden (2 p)

2-3 gånger i veckan (3 p)

4 gånger i veckan eller oftare (4 p)

Hur många "glas" alkohol (*se bild nedan*) dricker Du under en typisk dag då Du dricker alkohol?

Med 1 "glas" alkohol menas:

1-2 glas (0p)

3-4 glas (2p)

5-6 glas (3p)

7-9 glas (4p)

10 glas eller fler (5)

Hur ofta dricker Du som är man 5 "glas" eller mer, eller Du som är kvinna 4 "glas" eller mer, vid ett och samma tillfälle, t ex under en kväll?

Aldrig (0)

Mer sällan än en gång i månaden (1)

Varje månad (2)

Varje vecka (3)

Dagligen eller nästan dagligen (4)

Rekommenderad indelning:

0-4 poäng = Normalkonsumtion

5- 12 poäng = Riskkonsumtion

